

REPORTATGE VALÈRIA GAILLARD 07/06/2019

El Mapa Literari Català: el

REPORTATGE
VALÈRIA GAILLARD
07/06/2019

El Mapa Literari Català: el rastre dels nostres escriptors pels set continents

JOSEP PLA
Va viatjar als Estats Units, l'Àfrica del Sud i Europa

Arran de la seva formació com a periodista, Josep Pla (1897-1981) va viatjar arreu del món i ha estat traduït a més de 40 idiomes. La seva obra està traduïda a més de 40 idiomes i gravacions com ara Barcelona, atenció especial a l'Àfrica del Sud, Europa, Rússia, Egipte, etc. La seva obra està traduïda a més de 40 idiomes i gravacions com ara Barcelona, atenció especial a l'Àfrica del Sud, Europa, Rússia, Egipte, etc. La seva obra està traduïda a més de 40 idiomes i gravacions com ara Barcelona, atenció especial a l'Àfrica del Sud, Europa, Rússia, Egipte, etc.

MONTSERRAT ABELLO
Una vida entre Londres, Xile i Catalunya

La poeta i traductora Montserrat Abelló (1918-2014) va enfilar el camí de l'exili després de la Guerra Civil, que la va dur primer a França, després a Londres i finalment a Xile. En la seva fitxa hi trobem aspectes poc coneguts dels seus pais catalans, en què no falta un referent a la ciutat natal de Tarragona ni tampoc al seu pis del carrer Calvet, a Barcelona, així com un centre de la Institució de les Lletres Catalanes.

M. MERCÉ MARÇAL
Emamorada de les poeses russes, que va traduir

La poeta i traductora M. Mercé Marçal (1902-1990) es va emmarallar en les poeses russes Anna Akhmatova (Riquiem i altres poemes, 1991) Marina Tsvetáieva (Poesma de la fi, 1992), que va traduir també l'epic de Mikhaïl Zagosnov. Per això a Moscou hi trobarem la seva empremta. Altres espais del seu univers són Milhène, a l'illa de Lesbos, París, Ivan el Terrible, Sant Bot de Llobregat i Barcelona.

JOAN TEIXIDOR
De Brighton a Damasc, un autor que va recórrer món

A junts encara 1962-1965 Joan Teixidor (1913-1992) explica que sovint va a Brighton, on es va fer amiga Virginia Woolf, i a la Universitat de Sussex. Anglaterra va ser un dels feus de l'escriptor olotí, que també va peregrinar fins a Venècia, Nova York, la vall del Nil, Damasc, el Líban, Algèria, Níger, Istanbul... i així fins a 39 espais. També s'han enregistrat els seus textos sobre el Fluxus, el seu Danubí català.

CARLES RIBA
El poeta que va emprendre el camí del nord d'Alemanya

Berlín té plantat el cartell de Carles Riba (1895-1959), des d'on escriu una carta al seu amic Assolant. Obiols, Efectivament, Tautor de les Elegies de Bionville va viure a Alemanya, sobretot a Munic, durant uns anys. En la seva fitxa hi trobem aquesta estada i també els viatges que va fer a Itàlia i Grècia. En total, deu espais que també desvien consciència del seu exili a França. El centre és atribuït a l'ILC.

M. ÀNGELS ANGLADA
Autora abocada al Pròxim Orient i l'Àntiga Grècia

Maria Àngels Anglada (1930-1999) ja era autora que es desplaça en tretze espais. Inclou, per exemple, un enregistrament de Les Claves, la seva primera novel·la, llegida per Carme Collà; un text sobre Sarrats que prové del poemari Avinenta (1960); quatre relats -els algun dels de l'Empordà, Vic, Figueras i del jardí de la Universitat de Grècia- i un centre, la Catedral de Patrimoni i Llibreria Anglada - Pàgines de Climent.

MIQUEL MARTÍ I POL
Amb el cor a l'Empordà però la mirada posada als Balcans

Si mirem el punt de Kosovo hi trobem la referència del poeta Miquel Martí i Pol (1928-2006), que va evocar en la seva poesia aquesta ciutat dels Balcans assolada per la guerra. Fins a 37 espais següents les peülades de Martí i Pol per Andorra, Menorca, Col·líure, Tavertet, Palamós, Begur o París. També s'ajuga tres rutes (dues a Roda de Ter i una a la plana de Vic) i la fundació que duu el seu nom.

GUILLEM D'EFAK
Un poeta, actor i cantant manacorí nascut a Guinea

Guillem d'Efak (1929-1993) va néixer a Rio Muni, a Guinea Equatorial, però als 3 anys es va establir a Manacor i després es va instal·lar a Sabadell i Barcelona, on va obrir locals mítics com ara La

JOAQUIM SOLER
Un autor inclassificable que va escriure sobre Salomé

El periodista i escriptor Joaquim Soler i Ferrer (1940-1993) va conrear tots els gèneres i va pertanyer al col·lectiu Orlans Druac. A la seva novel·la Salomé, recollida com un dels seus espais que inclou la seva fitxa, ambienta a Israel una trama al voltant del controvertit personatge bíblic. A més, es poden descobrir enregistraments del seu mític programa La porta dels somnis, de Catalunya Ràdio.

AURORA BERTRANA
Fascinada per la Polònia, els seus 'paradisos oceànics'

Aurora Bertrana (1892-1976) era una escriptora inclassificable i transgressora. Va viatjar sola en una època en què les dones pràcticament havien de demanar permís als homes per fer qualsevol cosa. Al mapa hi trobarem fins a 26 punts geogràfics del seu perfil existencial (Ginebra, el Marroc, la Polònia...), així com un centre i la Biblioteca de la Universitat de Girona, que conserva el llegat de l'autora.

L'associació Espais Escrits rellança el Mapa Literari Català, una eina digital que permet viatjar per tot el món de la mà dels clàssics catalans i a través dels seus textos i paisatges. Aquest mapamundi reivindica el vincle entre escriptor, territori i llengua, i és el resultat d'una feina col·laborativa en xarxa

L'àrea de Catalunya és exactament de 32.108 km². Però **la literatura no coneix fronteres**, i la catalana, a través de l'obra dels seus escriptors, s'estén pels 510.100.000 km² del globus terraqüi. Només cal donar un cop d'ull al [Mapa Literari Català de l'associació Espais Escrits](#) per veure com **les petjades d'escriptors i escriptores estan disseminades pels set continents**. Donem xifres: el mapa recull 101 autors, 2.093 espais escrits i 67 rutes literàries, tot plegat amb un disseny millorat i responsiu, que s'adapta als diferents suports electrònics.

“El Mapa és **una bona eina perquè permet visibilitzar ràpidament el patrimoni literari català** i agrupa una gran quantitat d'informació que anem ampliant, ja que és una *work in progress*, resultat d'un treball col·laboratiu en xarxa, explica Mireia Munmany, directora de projectes d'Espais Escrits. “És un recurs potent tant per a l'educació, com per al turisme i el lleure, que no té equivalent enlloc”, defensa Anna Aguiló, presidenta de l'entitat. En l'origen hi ha el fonament mateix d'Espais Escrits i la seva voluntat de fer **una intersecció entre dues coordenades: geografia i literatura**. “Defensem que tot autor està vinculat a un territori, un paisatge, un clima, i això també determina la seva llengua i literatura”, afegeix.

El mapa com a tal va aparèixer el 2010 i el 2014 Espais Escrits en va crear una aplicació mòbil que no ha tingut continuïtat. Ara l'associació ha destinat tots els recursos a relançar aquest mapamundi, que és addictiu, perquè un cop se segueix la pista d'un autor, sorprèn descobrir la seva vena viatgera, com ara la de **Josep Pla**, que va visitar diversos països europeus, els Estats Units o l'Amèrica del Sud. O d'altres com Maria Àngels Anglada, que ambienta *Sandàlies d'escuma* a l'antiga Grècia del segle III abans de Crist i a Armènia el *Quadern d'Aram*. Entre les curiositats de la nova versió trobem la possibilitat d'escoltar **Josep Palau i Fabre** recitant *Cant espiritual*, o bé voltar les illes Açores de la mà de Verdaguer, que va fer nou travessies marítimes com a capellà de la Companyia Transatlàntica del marquès de Comillas.

A l'hora de triar i remenar la informació, l'usuari pot fer cerca per autors, per cases, per rutes i també per temes. Pel que fa als autors, es proposa una breu biografia, les referències geogràfiques tant de viatges com dels indrets on han ambientat les seves obres, fotografies, gravacions de vídeo i so, etcètera. També s'hi inclouen **centres patrimonials, catedres i centres de difusió literària**. I s'hi afegeixen textos literaris relacionats amb els territoris. Les cerques es poden fer, a més, creuades, de manera que s'obren un munt de possibilitats, com ara “aigua” i “Rodoreda”, posem per cas.

POTENCIAL TURÍSTIC

L'usuari també es pot deixar temptar per **l'apartat Experiències**, on trobarà una ruta literària amb àpat de cuina tradicional empordanesa seguint les petjades de Josep Pla; un viatge literari a la Franja, a Mequinensa, evocant Jesús Moncada, i una ruta combinada de cap de setmana Verdaguer Vic Nit per impregnar-se de la vida i obra de mossèn Cinto. “És un apartat que hem de desenvolupar per explotar turísticament el patrimoni des de la perspectiva de la literatura, i sempre és interessant combinar una visita a un museu o casa d'autor amb un àpat o una nit d'hotel”, comenta Munmany.

Espais Escrits uneix literatura i territori

Espais Escrits és una associació privada sense ànim de lucre que va néixer el 2005 i aglutina les institucions que promouen la lectura i els estudis dels escriptors en llengua catalana. Reben el suport de la Institució de les Lletres Catalanes i tenen un conveni amb el Servei de Biblioteques per introduir els clàssics en els clubs de lectura i amb el departament d'Educació per formar els docents i donar a conèixer les rutes literàries. “Quan vam començar pràcticament no hi havia res i ara hi ha hagut un boom d'activitats per promocionar el patrimoni literari, però constatem que, en la majoria dels casos, es treballa amb molta precarietat -lamenta la presidenta, Anna Aguiló-. Som una ONG de la literatura”. Entre els fronts que tenen oberts: aconseguir més participació del País Valencià i la Catalunya Nord per donar una visió unitària dels Països Catalans.

MONTserrat ABELLÓ

Una vida entre Londres, Xile i Catalunya

La poeta i traductora Montserrat Abelló (1918-2014) va enfil·lar el camí de l'exili després de la Guerra Civil, que la va dur primer a França, després a Londres i finalment a **Xile**. En la seva fitxa hi trobem aquest recorregut en els nou espais catalogats, en què no falta un referent a la ciutat natal de Tarragona ni tampoc al seu pis del carrer Calvet, a Barcelona, així com un centre: la Institució de les Lletres Catalanes.

JOSEP PLA

Va viatjar als Estats Units, l'Amèrica del Sud i Europa

Arran de la seva feina com a periodista, Josep Pla (1897-1981) va viatjar arreu del món i la seva traça es pot seguir als **Estats Units**, l'Amèrica del Sud, Europa, Rússia, Egipte, etc. La seva fitxa conté 40 espais i gravacions com ara *Barcelona, una discussió entranyable*, *La Sagrada Família*, dins *Primera volada*, sis rutes (Barcelona, Calella, Ullastret, París, Tamariu i Girona) i un centre: la Fundació Josep Pla.

GUILLEM D'EFAK

Un poeta, actor i cantant manacorí nascut a Guinea

Guillem d'Efak (1929-1995) va néixer a Río Muni, a **Guinea Equatorial**, però als 3 anys es va establir a Manacor i després es va instal·lar a Sabadell i Barcelona, on va obrir locals mítics com ara La Cova del Drac i La Cucafera, dedicats a la cançó en català. En el Mapa Literari es pot trobar una breu biografia d'aquest poeta, que va actuar a Londres i Zuric, així com els títols dels seus poemaris.

CARLES RIBA

El poeta que va emprendre el camí del nord: Alemanya

Berlín té plantat el cartell de *Carles Riba* (1893-1959), des d'on escriu una carta al seu amic Armand Obiols. Efectivament, l'autor de les *Elegies de Bierville* va viure a Alemanya, sobretot a Munic, durant uns anys. En la seva fitxa hi trobem aquesta estada

i també els viatges que va fer a Itàlia i Grècia. En total, deu espais que també deixen constància del seu exili a França. El centre és atribuït a la ILC.

MIQUEL MARTÍ POL

Amb el cor a l'Empordà però la mirada posada als Balcans

Si mirem el punt de **Kosovo** hi trobem la referència del poeta Miquel Martí i Pol (1929-2003), que va evocar en la seva poesia aquesta ciutat dels Balcans assolada per la guerra. Fins a 37 espais segueixen les petjades de Martí i Pol per Andorra, Menorca, Cotlliure, Tavertet, Palamós, Begur o París. També s'apleguen tres rutes (dues a Roda de Ter i una a la plana de Vic) i la fundació que duu el seu nom.

M. MERCÈ MARÇAL

Enamorada de les poetes russes, que va traduir

La poeta i traductora Maria Mercè Marçal (1952-1998) es va emmirallar en les poetes russes Anna Akhmàtova (*Rèquiem i altres poemes*, 1991) i Marina Tsvetàieva (*Poema de la fi*, 1992), que va traduir amb l'ajuda de Monika Zgustova. Per això a **Moscou** hi trobarem la seva empremta. Altres espais del seu univers són Mitilene, a l'illa de Lesbos, París, Ivars d'Urgell, Sant Boi de Llobregat i Barcelona.

M. ÀNGELS ANGLADA

Autora abocada al Pròxim Orient i a l'antiga Grècia

Maria Àngels Anglada (1930-1999) és una autora que es desplega en tretze espais. Inclouen, per exemple, un enregistrament de *Les Closes*, la seva primera novel·la, llegida per Carme Callol; un text sobre **Sarajevo** que prové del poemari *Arietta* (1996); quatre rutes -els aiguamolls de l'Empordà, Vic, Figueres i els jardins de la Universitat de Girona-, i un centre: la Càtedra de Patrimoni Literari Anglada - Fages de Climent.

JOAQUIM SOLER

Un autor inclassificable que va escriure sobre Salomé

El periodista i escriptor Joaquim Soler i Ferret (1940-1993) va conrear tots els gèneres i va pertànyer al col·lectiu Ofèlia Dracs. A la seva novel·la *Salomé*, recollida com un dels deu espais que inclou la seva fitxa, ambienta a **Israel** una trama al voltant del controvertit personatge bíblic. A més, es poden descobrir enregistraments del seu mític programa *La porta dels somnis*, de Catalunya Ràdio.

JOAN TEIXIDOR

De Brighton a Damasc, un autor que va recórrer món

A *Apunts encara 1983-1985* Joan Teixidor (1913-1992) explica que sovint va a **Brighton**, on està enterrada Virginia Woolf, i a la Universitat de Sussex. Anglaterra va ser un dels feus de l'escriptor olotí, que també va peregrinar fins a Venècia, Nova York, la vall del Nil, Damasc, el Líban, Afqa, Nàpols, Istanbul... i així fins a 39 espais. També s'han enregistrat els seus textos sobre el Fluvià, el seu Danubi català.

AURORA BERTRANA

Fascinada per la Polinèsia, els seus 'paradisos oceànics'

Aurora Bertrana (1892-1974) era una escriptora inquieta i transgressora. Va viatjar sola en una època en què les dones pràcticament havien de demanar permís als homes per fer qualsevol cosa. Al mapa hi trobareu fins a 26 punts geogràfics del seu periple existencial (Ginebra, el Marroc, la **Polinèsia**...), així com un centre: la Biblioteca de la Universitat de Girona, que conserva el llegat de l'autora.